

La planificació espacial i temporal d'un hort

Finançat per

01

Els models de producció actuals cultiven salut?

Finançat per

- Augment de producció agrícola mundial.
- Desforestació i regions desertificades.
- Rius i aigües subterrànies contaminades (nitrats).
- Llacs eutrofitzats (fosfats).
- Intoxicació del sòl per plaguicides i fertilitzants.
- Pèrdua de biodiversitat.
- Conseqüències directes (vaques boges angleses, pollastres amb transmissió vírica, olis de conserva contaminats amb toxines, etc.).
- “Fa uns anys tirava la mitat d’adob químic a la terra i recollia el doble, avui tiro el doble i no arribo ni a recollir la mitat.”

02

Reptes de l'agricultura

Finançat per

Basada en la contínua explotació dels recursos del sòl i forçant al màxim la productivitat per metre quadrat. Accelera i talla el períodes productius i els cicles vegetatius.

Observació de la natura i aliar-se amb ella per obtenir millors resultats. Repartició harmònica dels espais i observació reflexiva per mirar plantes i animals en totes les seves funcions de forma global.

Conjunt de sistemes agrícoles encaminats a produir aliments saludables pel consumidor i per l'entorn sense l'ús de productes químics.

Garantia de no superar la mitat de la quantitat màxima permesa de residus tòxics presents en els productes obtinguts.

Aplicació de coneixements cosmològics i astrològics que va més enllà de l'observació de la part visible de les coses. Enfoc holístic, precursor de la permacultura.

- Agricultura convencional
- Agricultura integrada
- Agricultura ecològica
- Agricultura biodinàmica
- Permacultura

03

Agricultura ecològica, autoconsum i viure de la terra i amb la terra

Finançat per

- Educació i divulgació ambiental com a motor de resiliència (*Antonio Turiel*)
- Els cinc elements bàsics:
  - El clima
  - La llum i la calor
  - L'aire
  - L'aigua
  - La terra
  - “*Les energies de l'espai*”

04

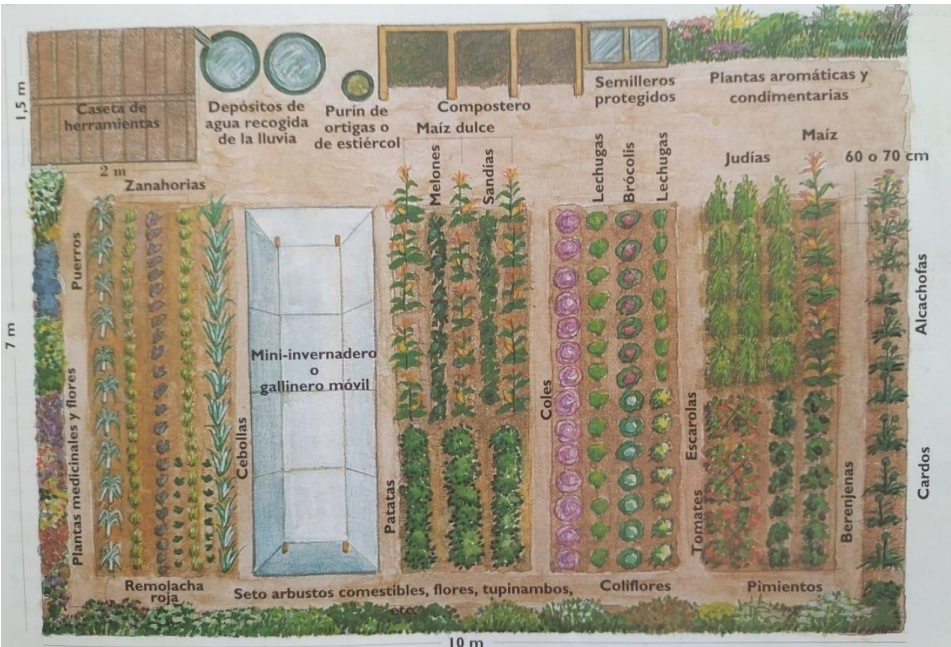
Planificació d'un hort familiar

Finançat per

- Consum real
- Dificultats del cultiu
- Rotacions
- Associacions
- Assaig - error

- Disseny global d'un hort
- Planificació per:
  - **Augment de biodiversitat**
  - Producció equilibrada
  - Sostenibilitat
  - Aprofitament hídric
  - Aprofitament del sol o ombra
  - Accessibilitat i maniobra
  - Diversitat de cultius
  - Rotacions
  - Associacions favorables i desfavorables
  - El guaret (?)

“La biodiversitat genera una serie de serveis ecosistèmics que són bàsics per la competitivitat agrícola”

(Jordi Domingo - Observatori de biodiversitat agrària)

- Distribució per bancals
- Gaspar Caballero – “Parades en crestell”
- Forma i dimensions: semielevat, compostat i amb una amplada de màxim 150 cm.
- Disposició: separació suficient, evitar trepitjar per mantenir esponjós, airejat i reitngui humitat (millor desenvolupament radicular). Disminució dels marcs de plantació i ús de plantes d’associació favorable.

- Rendiment: duplica o triplica l'agricultura convencional per regues.
- Complements:
  - Adob de cobertura
  - Mulching
  - Adobatge anual
  - Repós i adob verd

● Llaurem o no llaurem?

- Augment oxigen:
descomposició i mineralització
de la matèria orgànica.
- Bones males herbes (?)
- Elimina plagues o disminueix
diversitat biològica?

● Si llaurem, com i quan?

- Cultius
- Tipus de sòl
- Clima
- Bones

05

Rotació de cultius

Finançat per

● Monocultius

- Nefast equilibri biològic.
- Menys biodiversitat = més plagues
- Absorció dels mateixos nutrients (fertilitzants obligats).
- Alliberació de substàncies potencialment tòxiques (hernia de la col = fungicides o pesticides).

● Rotació de cultius:

- Reducció de plagues i malalties.
- Un terra SEMPRE amb nutrients.
- Més efectivitat i productivitat a llarg termini.
- Evita pesticides, fungicides o fertilitzants (inclús un adobatge massiu).

	1	Lila	Familia de Cebollas: Cebolla, ajo, puerro, cebollino...
	1	Azul	Familia del Guisante y Frijol: Cualquier especie de leguminosas
	2	Verde	Familia Repollo: Col, coliflor, col de bruselas, pak choi, rábanos, nabo, brocoli...
	3	Amarillo	Familia Solanáceas: Patatas, tomates, pimiento, berenjena
	4	Naranja	Familia Umbelíferas: Zanahoria, apio, perejil, anis, cilantro
	5	Salmon	Familia Cucurbitácea: Calabacin, pepino, melón, calabaza
	5	Rosa	Familia Chenopodiácea: Beterrada, espinaca, acelga
	Any	Gris	Diverso: Cultivos que no tienen rotación anual. Lechuga, berros, maíz.

- Cada família de cultius és un món:
  - **Solanàcies** (tomates, albergínies, patates, tabac i pebrots): necessiten terra molt ric en nutrients. Comparteixen fongs (evitar plantació en cadena).
  - **Fabàcies** (faves, mongetes i pèsols): enriquiment de nitrogen.
  - **Cucurbitàcies** (carbasses, carbassons, cogombres, xíndries i melons): necessiten terra molt enriquida.
  - **Crucíferes** (cols, bròquils, coliflors): necessiten terra enriquida amb nitrogen.

06

Associacions

Finançat per

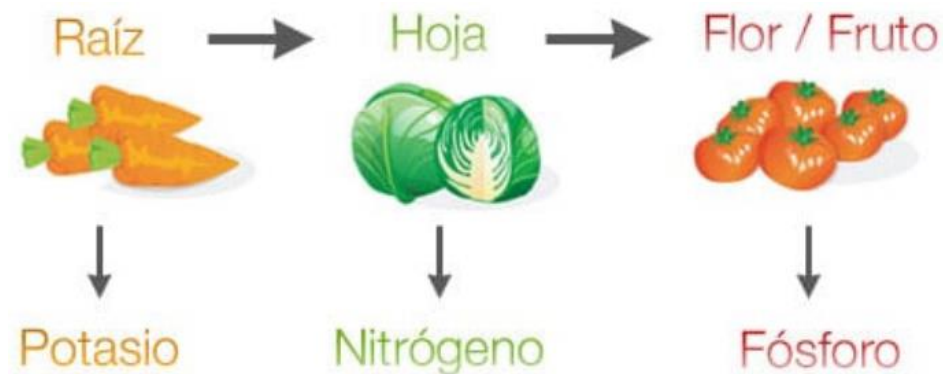

- L'hort és un ECOSISTEMA: interaccions que s'autoregulen i s'estabilitzen amb el temps.
- Les associacions no són només entre plantes, sinó amb tots els éssers vius.
- Flors diverses = Insectes diversos = + polinització

- **Associacions ignorades per l'agricultura convencional:**
  - Associació entre plantes i micorrizes.
  - Associació entre plantes i bacteries nitrificants: absorció del nitrogen de l'aire (*Azetobacter* – lleguminoses).

- **Associacions desfavorables**

- **Associació de cultius:**
  - Aprofitament per simbiosis.
  - Evitar plantar juntes plantes de la mateixa família o tipus (arrel, fulla, fruit o flor).
  - Combinar plantes d'arrel, fulla i fruit (ceba, enciams, tomata).
- **Plantes aromàtiques o flors:**
  - Augment biodiversitat = prevenció de plagues.
  - Alfàbrega + Tomates: potenciació de sabor.
  - **Clavell moro:** repel·lent contra formigues, nemàtodes i males herbes. Es sol associar amb: pastanagues + alls + clavells.

	AJO	ACELGA	ALBAHACA	ALCACHOFA	APIO	BERENJENA	BORRAJA	CALABACIN	CALABAZA	CEBOLLA	COL	COLIFLOR	ESCAROLA	ESPARRAGO	ESPINACA	FRESA	GUISANTE	HABA	JUDIA	LECHUGA	MAIZ	MELON	NABO	PATATA	PEPINO	PIMIENTO	PUERRO	RABANO	REMOLACHA	REPOLLO	SANDIA	TOMATE	ZANAHORIA			
AJO	BUENA									BUENA																										
ACELGA		BUENA																																		
ALBAHACA			BUENA																																	
ALCACHOFA				BUENA																																
APIO					BUENA																															
BERENJENA						BUENA																														
BORRAJA							BUENA																													
CALABACIN								BUENA																												
CALABAZA									BUENA																											
CEBOLLA										BUENA																										
COL											BUENA																									
COLIFLOR												BUENA																								
ESCAROLA													BUENA																							
ESPARRAGO														BUENA																						
ESPINACA															BUENA																					
FRESA																BUENA																				
GUISANTE																	BUENA																			
HABA																		BUENA																		
JUDIA																			BUENA																	
LECHUGA																				BUENA																
MAIZ																					BUENA															
MELON																						BUENA														
NABO																							BUENA													
PATATA																								BUENA												
PEPINO																									BUENA											
PIMIENTO																										BUENA										
PUERRO																											BUENA									
RABANO																												BUENA								
REMOLACHA																													BUENA							
REPOLLO																													BUENA							
SANDIA																														BUENA						
TOMATE																														BUENA						
ZANAHORIA																															BUENA					

 BUENA MALA

Associació precolombina o milpa

- **Blat** (funció de canya)
- **Llegums enfiladisses** (aporta nitrogen al sòl)
- **Carbasses, carbassons o cogombres** (encoixinat del sòl, augment humitat, disminució irradiació i “males herbes”).

Altres exemples d'associacions favorables:

- Espàrrecs + calèndula: disuadeix els escarabats.
- Remolatxa + alls: potenciació de sabor (es pot fer mulching amb menta).
- Cols + camamilla: potenciació de sabor.
- Cols + farigola: disuadeix a l'eruga de la col.
- Pebrots / tomates + alfabrega: repelent de pugó.

Caputxina (exòtica): comestible, se'n fan repel·lents naturals i és una bona sòcia (repel la xinxa de les carbasses o les plagues de les pastanagues).

Altres com el romaní, la salvia, la ruda...

Bibliografia i fonts d'informació

L'hort urbà: manual de cultiu ecològic a balcons i terrasses (Josep M. Vallès, 2007).

El huerto familiar ecológico: la gran guía práctica del cultivo natural (Mariano Bueno, 2002).

Vente al huerto: cultiva tus propios alimentos (Toni Jardón Sánchez, 2022).

<https://es.statista.com/estadisticas/636019/principales-paises-productores-de-manzanas-del-mundo/>

<https://www.huertosmontemadrid.es/2018/05/23/gaspar-caballero-y-las-parades-en-crestall/>

GRÀCIES PER LA
VOSTRA ATENCIÓ!

<https://web.girona.cat/sostur/tallers/horticultura>

Finançat per

